

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежников Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2024

функціонуванням та здатних перешкоджати своєчасній доставці життєво необхідних товарів. Аналіз проблем, що ускладнюють організацію логістичних процесів в цій галузі дозволили констатувати необхідність комплексного вирішення існуючих прогалин на різних рівнях: державному, місцевого самоврядування, гуманітарних організацій, логістичних підприємств, що уможлиблюється шляхом формування пріоритетних напрямів розвитку сучасної гуманітарної логістики в Україні та конкретизації заходів в їх рамках та складатиме перспективи подальших досліджень.

Література

1. Мікуліна М., Клещ О., Метенко А., Черниш А. Гуманітарна логістика України в умовах бойових дій. *Scientific research in the modern world. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference*. Toronto: Perfect Publishing, 2023. Р. 204-209. URL: <https://sciconf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-researchin-the-modern-world-6-8-04-2023-toronto-kanada-arhiv/> (дата звернення: 12.12.2023).

2. Humanitarian Needs and Response Plan Ukraine. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-and-response-plan-2024-december-2023-enuk>. (дата звернення: 15.12.2023).

3. Ukraine - Humanitarian Response Plan 2023. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarianresponse-plan-february-2023-enuk>. (дата звернення: 15.11.2023).

4. Гринів Н. Гуманітарна логістика як інструмент трансформації логістичних потоків в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-4> (дата звернення 14.12.2023).

Стойка Андрій

доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольський державний університет

Горюнова Катерина

старший викладач викладач кафедри маркетингу та туризму
Маріупольський державний університет

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ЗАДЛЯ МАКСИМІЗАЦІЇ ПОЗИТИВНОГО
ВПЛИВУ НА ТУРИСТИЧНУ ДЕСТИНАЦІЮ**

Сталий розвиток туристичної галузі вимагає досягнення компромісу у економічній діяльності бізнес-спільнот, враховуючи екологічні стандарти та потреби місцевих мешканців. Саме концепт «сталість» вимагає поєднання економічних, екологічних та соціальних чинників. І не завжди виконання соціальних вимог є можливим, або бажаним з точки зору економічних показників для бізнесу.

Історія розвитку туризму в декількох європейських містах показує історію розвитку негативних зовнішніх ефектів, включаючи перенаселення, туристизацію місцевого середовища, облаштованість і неприємну поведінку відвідувачів. Як результат цього утворилося таке явище, яке у сучасній літературі часто називають «надмірним туризмом». Відповідно, термін надмірний туризм можна використовувати для опису «...місць, де господарі або гості, місцеві жителі або відвідувачі відчують, що відвідувачів забагато, і що якість життя в цьому районі або якість досвіду неприйнятно погіршилися» [1, С. 5]. Хоча надмірний туризм часто асоціюється та пов'язаний із масовим туризмом і великою кількістю туристів, надмірний туризм і причини такого соціального впливу не слід зводити лише до кількісних показників. Соціальний вплив і сприйняття надмірного туризму також пов'язані з низкою взаємозалежних факторів, таких як час, концентрація, місцевий етикет, характеристики самих відвідувачів, попередній досвід туризму та місце розташування [2]. У цьому розумінні того, що таке надмірний туризм, є явний аспект суб'єктивності. Навіть у тому випадку, якщо туризм можна було б ідеально контролювати, прогнозувати та вимірювати, залишається питання про те, наскільки і який вид туризму (вплив) є надмірним. Так само, хто може визначити, коли автентичність втрачена (йдеться про автентичність дестинації)? Відповіді залежать від суб'єктивних інтерпретацій, заснованих на певному наборі цінностей і норм. Це створює певні труднощі для визначення терміну.

Західні урбаністи наголошують, наскільки важко визначити загальні значення показників надмірного туризму або операціоналізувати цей термін. Таким чином, вони підкреслюють, що сприйняття ситуації, яка називається надмірним туризмом, є дуже контекстним і відносним, значною мірою залежить від сприйняття жителями даного місця. Тому події, пов'язані з туризмом, які викликають невдоволення та сприйняття погіршення ситуації в даному місці, є численними та складними.

Одним із явищ, яке часто коментують, є зростання короткострокової оренди квартир відвідувачам, галузі, в якій Airbnb наразі є провідним комерційним гравцем. Дослідники, які досліджували вплив оренди Airbnb, стверджують, що, незважаючи на те, що Airbnb є потенційною силою стимулювання місцевого економічного зростання за умови контролю, експоненціальне зростання Airbnb у багатьох містах спричинило збої на місцевих ринках нерухомості. Зміни, пов'язані зі зростанням ринку короткострокової оренди, включають

завищення цін на нерухомість і джентрифікацію деяких районів. Зовнішніми наслідками зростання короткострокової оренди є збільшення вартості життя для місцевих жителів, які, у свою чергу, можуть бути змушені виїхати з регіону. Коли наслідки та розвиток, пов'язані з туризмом, сприймаються як небажані, у результаті спостерігається зміна думки мешканців щодо туризму та розвитку туризму.

Так, емпіричне дослідження відносин між відвідувачем і мешканцем у такому європейському місті, як Барселона, ілюструє, як швидко змінилося ставлення до розвитку туризму лише за три роки – з 2019 по 2022 роки рівень задоволення місцевих мешканців від туристичної діяльності впав зі 69,8 % до 47,5 % [3, С. 158].

Визначний дослідник цієї теми Річард Батлер був першим прихильником необхідності розуміння соціальних наслідків туризму. За словами Р. Батлера, наслідки повинні бути адекватно виміряні та ідентифіковані, щоб уряди країн могли виробити політику планування та стратегії для контролю над небажаними соціальними наслідками розвитку туризму [4, С. 28].

Ще один з найперших дослідників цієї теми значний внесок у розуміння того, як туризм впливає на напрямки (міста), де він розвивається, зробив Джордж Доксі. Так, Дж. Доксі розробив базову структуру відносин між відвідувачами та мешканцями, на яку регулярно посилаються інші вчені. Структура, відома як «іридекс» (irridex) (індекс туристичного роздратування), класифікує етапи розвитку туризму по відношенню до настроїв мешканців щодо відвідувачів. Згідно з моделлю Дж. Доксі, ранні етапи розвитку туризму часто характеризуються «ейфоричним» настроєм, коли туризм сприймається як позитивний внесок у напрямок [5, С. 196].

Аналіз потенційно можливих та дійсних негативних зовнішніх ефектів від розвитку туризму є вкрай потрібним для планування та управління індустрією туризму в цілому. Звідси випливає, що існує необхідність визнати компроміси у моделях розвитку туризму, необхідні для досягнення балансу між використанням індустрії туризму для сприяння економічному зростанню та культурному розмаїттю, з одного боку, і водночас захистом інтересів мешканців з іншого [6]. Незалежно від того, які терміни використовують вчені для визначення активного розвитку туризму, а саме: «розумна експлуатація», «відповідальний туризм» чи «підхід самодостатності», червоною ниткою через роботу вчених всіх школи є те, що управління розвитком туризму є необхідністю. Ринкові підходи до туристичної діяльності (саморегулювання) не вважаються такими, що забезпечують найбільш відповідне чи стійке рішення. Так, серед найбільш дискусійних проблем у темі сталого управління розвитком туризму є: питання «критичної межі навантаження (carrying capacity)», «управління впливом від відвідування» (Visitor Impact Management (VIM), «обмеження прийнятних змін»

(Limits of Acceptable Change (LAC) та «захист дестинації від негативних наслідків туризму» (Visitor Experience Resource Protection (VERP) [7].

Таким чином, доцільність концепції сталого туризму включає цілі максимізації позитивного впливу на туристичну дестинацію, а не лише мінімізацію негативного впливу. З огляду на те, що сталий туризм сприяє розвитку соціальної стійкості, це спрямовує акторів туристичного ринку на досягнення цінносних орієнтирів за межами економічного зростання.

Література

1. Ashworth G., Page S. Urban tourism research: Recent progress and current paradoxes. *Tourism Management*. 2011. № 32(1). P. 1-15.

2. Horiunova K. Marketing aspects for responsible and sustainable tourism. *Глобальний маркетинг: аналіз і виклики сучасності: III Міжнародна науково-практична конференція* (м. Київ, 27 травня 2021 р.). К.: НАУ, 2021. С. 90-93.

3. Higgins-Desbiolles F. Sustainable tourism: Sustaining tourism or something more? *Tourism Management Perspectives*. 2018. № 25. P. 157-160.

4. Butler R. Sustainable Tourism: Looking Backwards in Order to Progress? *Sustainable Tourism: A Geographical Perspective*. Essex: Longman, 2008. P. 25-34.

5. Doxey G. A Causation Theory of Visitor-Resident Irritants: Methodology and Research Inferences. *The Impact of Tourism*. Travel Research Association Sixth Conference. San Diego, 1975. P. 195-198.

6. Horiunova K. Sustainable development for tourism industry: economical aspect. *Соціально-економічні проблеми сучасності: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (м. Маріуполь, 31 травня 2020 р.). Маріуполь, 2020. С.66-69.

7. Stoyka A., Horiunova K. Socio-economic instruments for sustainable development of tourism. *Public administration for sustainable development*. Ed. Chechel A., Khlobystov I. Mariupol: East Publishing House Ltd.. 2018. P. 126-142.